

ΕΝΑ «ΑΓΝΩΣΤΟ» ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΣΔ

Το 1945, από τη σειρά «Βιβλιοθήκη του Έλληνοσοβιετικού Συνδέσμου», κυκλοφόρησε το βιβλίο «Η όρμητική άνοδος του πολιτισμού στην ΕΣΣΔ». Την εισαγωγή έγραψε ο Νίκος Καζαντζάκης. Η ανώμαλη περίοδος που ακολούθησε και η επικράτηση της αγγλοαμερικάνικης επέμβασης στη χώρα μας, είχε σαν αποτέλεσμα να μην κυκλοφορήσει ή μπροσούρα και να καταστραφεί. Μαζί της χάθηκε και ο φλογερός πρόλογος του Νίκου Καζαντζάκη, που δημοσιεύει σήμερα ο «Ρ».

«1. Ο κόσμος τούτος, ο μεταπολεμικός, όπου ζούμε, είναι τόσο σάπιος, ανήθικος κι ανάξιος κ' ενός μέτριου ακόμα ανθρώπου, που κάθε προσπάθεια να γκρεμιστή φαίνεται κ' είναι ιερή.

Γι' αυτό σήμερα όλοι οι τίμιοι άνθρωποι, όσοι έθεσαν σκοπό της κοινωνικής ζωής τη δικαιοσύνη, την έλευτερία και το φώς, τούτο, το γκρέμισμα του σάπιου, άτιμασμένου, κρονόληρου κόσμου, θεωρούν ως πρώτο τους χρέος.

2. Τό δεύτερο χρέος, τό θετικό, κάθε τίμιου σήμερα ανθρώπου είναι: η προσπάθεια να δημιουργηθή ένας κόσμος καλύτερος, όπου να κυριαρχή αυτό που λέμε φώς ή Θεός ή ανήφορος.

Τήν προσπάθεια τούτη, τήν ήρωική, τή μαρτυρική, ανέλαβε και πραγματοποιεί —αυτή είναι η φοβερή ιστορική της αποστολή— η Σοβιετική Ρουσία. Αυτή είναι σήμερα ο δημιουργικός στρόβιλος, τό περιδινούμενο πυραχτωμένο νεφέλωμα, που διαμορφώνεται και συμπυκνώνεται ολοένα και δημιουργεί —αυτή είναι πιά η μόνη ελπίδα των ανθρώπων— τόν νέο καλύτερο κόσμο.

Κι όλοι περιδινούμαστε πυραχτωμένοι μαζί της.

3. Γι' αυτό κάθε άνθρωπος, που πλαντάει στη σημερινή δυσωδία που αναδίνει η άποσύνθεση του άστικού κόσμου, θεωρεί τή ψυχή του και τή σωτηρία του αλληλένδετη με τή Σοβιετική Ρουσία.

Γι' αυτό ό,τι δήποτε μάθουμε πώς γίνεται έκει πέρα, κάθε ρούσικη πρακοπή, μιά της έπιστημονική έφεύρεση, μιά καλή της έσοδεία, μιά νίκη στρατιωτική, μάς ενδιαφέρουν βαθύτατα και χαίρομαστε, γιατί, συνειδητά ή ασύνειδα, τό ξέρουμε καλά, πώς έτσι η οίκοδομή του μελλούμενου κόσμου προχωράει κ' η παγκόσμια ελπίδα ανεβαίνει.

4. Πολλοί ξαφνιάζονται κι άκούν με δυσπιστία τήν άλματική πορεία της Ρουσίας. Πώς γίνονται τά θαύματα τούτα; Ποιό είναι τό μυστικό της Ρουσί-

Τό φώς! Τό φώς!

Νά τό μεγαλύτερο όπλο της Σοβιετικής Ρουσίας

1 Βιβλιοθήκη Έλληνοσοβιετικού Συνδέσμου 1

Σ. Γκόπνερ

Η όρμητική άνοδος του πολιτισμού στην Ε.Σ.Σ.Δ.

Ισαγωγή: Νίκου Καζαντζάκη

Μετάφραση: Κ. Νησιώτη

Έκδότης: Άργύρης Παπαζήσης

1945

Φωτοτυπία του εξώφυλλου της «Άγνωστης» μπροσούρας με τήν εισαγωγή του Νίκου Καζαντζάκη.

ας; ρωτούν. Ρωτούν γιατί είναι άπιστοι; γιατί δέν τήν έζησαν ποτέ τους και δέν ξέρουν τί θαυματουργική γιγάντια δύναμη είναι η πίστη.

Όταν η πίστη κυριεύει έναν άνθρωπο ή ένα λαό, ή ζωή, που έχει άρχίσει να νυστάζει και να πέφτει τινάζεται, νιώθει ξανά τήν παντοδυναμία της κι από τή στιγμή τούτη τό θάμα είναι πιά η καθημερινή ύπσταγή της. Ανάγκη στη σφοδρή άνωπόμενη έπιθυμία της ψυχής.

Ο άπιστος πεινάει όταν δέν έχει κολοφάει, ο ά-

πιστος κρύνει, όταν δέν φοράει χοντρά μάλλινα ρούχα τό χειμώνα, ο άπιστος φεύγει έντρομος όταν ξαφνικά άντικρύσει παραταγμένο μπροστά του ισχυρότερον όχτρο; ο πιστός δέν πεινάει, δέν κρύνει, δέ φοβάται; είναι σίγουρος. Κάποιος μέσα του, πέστε τον όπως θέτε, νικάει τίς μικρές λογικές δεβαιότητες και φτάνει στην κορυφή της χτεσινής χίμαιρας που λέγεται τόρα πιά σημερινή πραγματικότητα.

Αυτό είναι τό μυστικό της Σοβιετικής Ρουσίας.

5. Όρμητικός, άκάθεχτος, θαυματοργός είναι ο ρυθμός της Ρουσίας: ο Σταχάνοφ δέν είναι παρά η προσωποποίηση, σ' ένα μονάχα τομέα, της άνυπομονησίας που κυριέψε τό πνεύμα ν' άνοικοδομήση. Νιώθει τό Πνεύμα τούτο —ας τό πούμε ιστορική Άνάγκη— πώς ο σημερινός κόσμος γκρεμίζεται κι ο άνθρωπος δέν πρέπει, δέν μπορεί ν' άπομεινεί άστεγος. Μιά πλατύτερη ήθική, μιά δικαιότερη κατανομή των υλικών και πνευματικών αγαθών, μιά άνώτερη Έλπίδα, είναι άνάγκη κατεπείγουσα να δημιουργηθούν, που να μπορούν να χρεώσουν τήν ψυχή του ανθρώπου που μεγάλωσε.

Γι' αυτό με τόση διάση και τόση ένταση όλοι οι υπεύθυνοι όδηγοί της Ρουσίας μάχονται να φωτίσουν τίς μάζες; γιατί ξέρουν πώς μονάχα από τό φωτισμό του λαού έξαρτάται η σωτηρία. Σε κάθε εργοστάσιο, στρατώνια, νοσοκομείο, φυλακή, καράβι, σχολείο, χωριό, ύπάρχει, ιερός άσβεστος πυρήνας, μιά λέσχη, μιά μορφωτική ίσπμα, μιά Κόκκινη Γωνιά —με βιβλιοθήκη, έφημερίδες, περιοδικά, συχνά με κινηματογράφο, όρχήστρα, πρόχειρη θεατρική σκηνή.

Έκει μαζώνονται, τίς ώρες της άνάπαυσης, οι σύντροφοι, διαβάζουν, ή ένας διαβάζει και έξηγει ή κάνουν όμιλίες, συναυλίες, παίζουν θεατρικά έργα, που συχνά τά έχουν γράψει οι ίδιοι οι εργάτες κ' οι χωριάτες. Η μαθαίνουν τους άναλφάβητους γράμματα.

Πολιτικά, κοινωνικά, πνευματικά φροντιστήρια, όπου κάθε πολίτης, άντρας ή γυναίκα, μορφώνεται και μαθαίνει ποιά είναι τά δικαιώματά του και τά χρέη.

Τό φώς κ' οι τυφλοί ακόμα τό νιώθουν, είναι άκατανίκητη, έκρηχτική δύναμη κι όταν έκραγή στο σπίτι φωτίζει, είτε τό θέλεις είτε μή και τό σπίτι του γειτόνου. Γι' αυτό άν με ρωτήσουν ποιό πράγμα στη Σοβιετική Ρουσία μου έκαμε τή βαθύτερη έντύπωση και μου έδωκε τίς μεγαλύτερες έλπίδες, άδίσταχτα θ' άπαντήσω: η ιερή μαγία των άρχηγών να φωτίσουν τή μάζα. Τό φώς! Τό φώς! Νά ποιό είναι τό μεγαλύτερο όπλο της Σοβιετικής Ρουσίας.

Είχε δικιο ο πάστορας Κάρλ Φόγκλ, που όταν γύρισε από τό σοβιετικό του ταξίδι συνώπισε με τά άπλά τούτα συγκινημένα λόγια τά συμπεράσματά του: «Ότι είδα κ' έζησα στη Σοβιετική Ρουσία μ' έκαμε να ξαναδρώ πάλι τήν έμπιστοσύνη μου στους ανθρώπους, που τήν είχα χαμένη.

N. KAZANTZAKIS